

1.1 ความสำคัญของการศึกษาและความเป็นมาของปัญหา

ประเทศไทยเริ่มใช้แผนพัฒนาประเทศฉบับแรกในปี พ.ศ. 2504 และปัจจุบันใช้แผนพัฒนาฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) แผนพัฒนาทุกฉบับมีจุดมุ่งหมายที่จะส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในส่วนภูมิภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งเขตพื้นที่นอกกรุงเทพมหานครและภาคกลาง และมีการคัดเลือกจังหวัดที่เป็นศูนย์กลางความเจริญในแต่ละภาคเป็นศูนย์กลางความเจริญ ถึงแม้ว่าจะมีการเร่งรัดพัฒนาทั้งเขตชนบทและเขตเมืองในส่วนภูมิภาคมาโดยตลอดก็ตาม แต่ผลดีกลับตกอยู่ในเขตเมืองมากกว่าเขตชนบท

แผนพัฒนาประเทศสองฉบับแรก (พ.ศ. 2505 - 2514) มุ่งเน้นที่การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจและปรับปรุงองค์การบริหารพัฒนาการพัฒนามาตามแนวทางนี้ทำให้อัตราการผลิตสูงขึ้นเป็นประมาณร้อยละ 7.0 ต่อปี ถึงแม้ว่าอัตราการผลิตและความเติบโตทางเศรษฐกิจโดยส่วนรวมจะสูงขึ้นเป็นที่น่าพอใจ แต่การพัฒนาตามแนวทางนี้ก็ได้นำความไม่เสมอภาคด้านรายได้ระหว่างภาคและกลุ่มอาชีพ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515 - 2519) เน้นการปรับปรุงโครงสร้างทางเศรษฐกิจต่อเนื่องจากแผนพัฒนาสองฉบับแรก และเน้นการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจให้มั่นคงโดยการเพิ่มผลผลิต นอกจากนี้ยังเน้นการแก้ไขปัญหาเรื่องช่องว่างของรายได้ที่เพิ่มกว้างขึ้น รวมทั้งพยายามลดความไม่เสมอภาคในการกระจายการพัฒนาผลจากการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 3 พบว่าอัตราผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.2 ต่อปี และรายได้ต่อหัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.3 ต่อปี

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520 - 2524) ได้เสนอวิธีการพัฒนาแบบผสมผสาน เนื่องจากความไม่เสมอภาคในโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ซึ่งเน้นการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศโดยมุ่งขยายการผลิตสาขาการเกษตรและปรับปรุงโครงสร้างอุตสาหกรรมให้สามารถขยายการผลิต เพื่อการส่งออกและเพื่อกระจายรายได้ตลอดจนการมีงานทำในภูมิภาค ผลจากการพัฒนาทำให้อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.0 ต่อปี

ตลอดระยะเวลา 20 ปีภายใต้แผนพัฒนาประเทศทั้งสี่ฉบับแรก (พ.ศ. 2504-2524) มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศขยายเพิ่มขึ้น 14 เท่า คือจาก 60,000 ล้านบาท เป็น 817,000 ล้านบาท และรายได้ต่อหัวเพิ่มขึ้น 8 เท่า คือจาก 2,200 บาท เป็น 17,200 บาท (สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2525) แม้ว่าข้อมูลระดับประเทศจะแสดงความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ แต่ปรากฏว่าเกิดความไม่เสมอภาคในการกระจายการพัฒนาระหว่างพื้นที่มากยิ่งขึ้นจากความไม่เสมอภาคในการกระจายการพัฒนานี้ เป็นผลให้กรุงเทพมหานครกลายเป็นศูนย์กลางความเจริญของประเทศ และเป็นที่รวมของกิจกรรมทุกประเภท เป็นศูนย์กลางการบริหารราชการ การค้า ธนาคาร แหล่งอุตสาหกรรม บริการพื้นฐาน อีกทั้งมีสิ่งดึงดูดทางเศรษฐกิจสูงสุด เป็นสาเหตุให้มีประชากรอพยพเข้ามาอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นเพื่อประกอบอาชีพจึงทำให้กรุงเทพมหานครขยายตัวอย่างรวดเร็ว อันก่อให้เกิดปัญหาหลายประการ เช่น ปัญหาแรงงาน ปัญหาที่อยู่อาศัย ปัญหาการขาดแคลนสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ปัญหาน้ำท่วม ฯลฯ รัฐบาลจึงได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาต่างๆ เหล่านี้โดยการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยพยายามกระจายความเจริญออกไปในส่วนภูมิภาค ทิศทางการขยายตัวของกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่เกิดขึ้นตามแนวโครงข่ายถนนสายตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยามากกว่าทางด้านตะวันตก โดยแม่ไปสู่นพื้นที่ของจังหวัดปริมณฑลซึ่งได้แก่ นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ สมุทรสาคร และนครปฐม รวมเรียกว่า "กรุงเทพมหานครและปริมณฑล" อันเป็นผลมาจากการพัฒนาถนนสายหลัก เชื่อมโยงกับพื้นที่จังหวัดใกล้เคียงและการขยายตัวของแหล่งที่ตั้งอุตสาหกรรม สำหรับจังหวัดสมุทรปราการนั้นมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจไปอย่างมาก ซึ่งเป็นผลมาจากการผลักดันของรัฐบาลที่ต้องการให้โรงงานต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานครย้ายออกมาตั้งในจังหวัดสมุทรปราการซึ่งเป็นเขตชานเมืองของกรุงเทพมหานคร ประกอบกับทำเลที่ตั้งของจังหวัดสมุทรปราการมีความเหมาะสม ทั้งในเรื่องของการคมนาคมสะดวกไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร และยังติดกับแม่น้ำเจ้าพระยาและปากอ่าวไทย ทำให้มีข้อได้เปรียบเหนือจังหวัดใกล้เคียงอื่น ๆ ในเรื่องการขนส่งสินค้าและวัตถุดิบจากต่างประเทศผ่านท่าเรือคลองเตย กรุงเทพมหานคร สำหรับการขยายตัวทางด้านอุตสาหกรรมจากกรุงเทพมหานครไปสู่จังหวัดสมุทรปราการนั้น ได้แผ่ขยายไปตามแนวถนนสุขุมวิทและถนนสุขสวัสดิ์ จึงทำให้จังหวัดสมุทรปราการมีความเจริญทางด้านอุตสาหกรรมรองจากกรุงเทพมหานคร จากสถิติทำเนียบโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรปราการในปี พ.ศ. 2531

มีจำนวนโรงงานทั้งสิ้น 2,925 โรงงาน เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2527 ซึ่งมีจำนวนโรงงานเพียง 827 โรงงานเท่านั้น มีอัตราการเพิ่ม 50.73 ต่อปี เมื่อพิจารณาผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติของจังหวัดสมุทรปราการ ในปี พ.ศ. 2521 มี GNP เท่ากับ 9,246.80 ล้านบาท ส่วนในปี พ.ศ. 2528 มี GNP เพิ่มขึ้นเป็น 14,298.60 ล้านบาท มีอัตราการเติบโต 6.62 ต่อปี สำหรับในภาคอุตสาหกรรมในปี พ.ศ. 2521 มี GNP เท่ากับ 6,196.80 ล้านบาท ส่วนในปี พ.ศ. 2528 มี GNP เพิ่มขึ้นเป็น 9,789.90 ล้านบาท มีอัตราการเติบโตเท่ากับ 8.31 ต่อปี (กองบัญชาประชาชน สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ) จะเห็นได้ว่าการเติบโตทางภาคอุตสาหกรรมของจังหวัดสมุทรปราการสูงมาก ดังนั้นจึงมีการอพยพแรงงานจำนวนมากเข้าสู่จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อเข้าทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม โดยในปี พ.ศ. 2531 มีจำนวนผู้อพยพเข้าสู่จังหวัดสมุทรปราการทั้งสิ้น 118,392 คน สำหรับประชากรของสมุทรปราการในปี พ.ศ. 2531 มีทั้งสิ้น 789,060 คน มีคนงานในโรงงานอุตสาหกรรมจำนวน 233,486 คน คิดเป็นร้อยละ 29.59 ของจำนวนประชากรทั้งจังหวัด โดยอำเภอพระประแดงเป็นอำเภอที่มีจำนวนแรงงาน 62,616 คน คิดเป็นร้อยละ 29.05 ของจำนวนแรงงานทั้งหมดในจังหวัดสมุทรปราการ

ในระดับอำเภอนั้น อำเภอพระประแดงมีจำนวนประชากรในปี พ.ศ. 2531 รวม 179,442 คน คิดเป็นร้อยละ 22.70 ของประชากรทั้งจังหวัดสมุทรปราการ มีจำนวนแรงงานทั้งสิ้น 67,822 คน คิดเป็นร้อยละ 37.80 ของจำนวนประชากรอำเภอพระประแดง (ทำเนียบโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรปราการ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรปราการ) เมื่อพิจารณาลิทธิการย้ายเข้าสู่อำเภอพระประแดงในปี พ.ศ. 2526 มีจำนวนทั้งสิ้น 11,996 คน สำหรับในปี พ.ศ. 2531 จำนวนคนย้ายเข้าอำเภอพระประแดงเพิ่มขึ้นเป็น 26,240 คน มีอัตราการเพิ่มเป็น 10.86 ต่อปี (กองทะเบียนราษฎร กระทรวงมหาดไทย) จะเห็นได้ว่าการเพิ่มขึ้นของประชากรโดยรวมอยู่ในอัตราสูง โดยพิจารณาจากอัตราการย้ายเข้าอำเภอพระประแดง ซึ่งเป็นการย้ายเข้าเพื่อประกอบอาชีพในโรงงานอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่มากมายในเขตอำเภอพระประแดงบนริมสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา โดยจำนวนคนงานเฉลี่ยในแต่ละโรงงานเท่ากับ 61.71 คน การตั้งถิ่นฐานของประชากรในเขตอำเภอพระประแดงจะหนาแน่นในเขตเทศบาลเมืองพระประแดงและเขตสุขาภิบาลพระประแดงบริเวณดังกล่าวเป็นแหล่งชุมชนที่มีการขยายตัวอย่างรวดเร็วไปตามถนนปู่เจ้าสมิงพรายและถนนสุขสวัสดิ์ ซึ่งอยู่บนสองฝั่ง

ของแม่น้ำเจ้าพระยาควบคู่ไปกับการขยายตัวของอุตสาหกรรม โรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ตั้งอยู่ในเขตสุขาภิบาลพระประแดงบริเวณถนนปู่เจ้าสมิงพราย ตำบลลำโรงใต้ จำนวนการอพยพเพื่อเข้ามาเพื่อประกอบอาชีพในโรงงานอุตสาหกรรมมีมากขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งนี้เนื่องจากรายได้ที่ประกอบอาชีพในโรงงานอุตสาหกรรมสูงกว่ารายได้ที่ประกอบอาชีพในชนบท อีกทั้งค่าจ้างแรงงานแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลค่าจ้างแรงงานสูงกว่าเขตรอบนอก จึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้มีการอพยพเข้ามามากขึ้นเรื่อย ๆ ผู้อพยพแรงงานจากชนบทเข้ามาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมมักเป็นแรงงานที่ไม่ต้องใช้ความรู้มากนัก ดังนั้นรายได้ที่ได้รับจึงไม่สูงมากนักแต่ก็ยังสูงกว่ารายได้ที่ได้รับในชนบท โรงงานในเขตอำเภอพระประแดงมีหลายระดับ โรงงานขนาดใหญ่มักจะมีสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัยให้กับคนงาน แต่ในโรงงานขนาดเล็กมักจะไม่ค่อยมีสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัยให้ หรือบางโรงงานอาจมีให้แต่เป็นที่อยู่อาศัยในสภาพที่เสื่อมโทรมมาก ดังนั้นผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมที่ไม่มีสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัยให้จำต้องรับภาระในการหาที่อยู่อาศัยเอง คนงานที่มีรายได้สูงก็จะสามารถเช่าบ้านที่มีสภาพแวดล้อมค่อนข้างดีอยู่อาศัยได้ แต่ผู้ใช้แรงงานที่มีรายได้ต่ำจึงไม่สามารถเช่าบ้านอาศัยที่มีสภาพเช่นเดียวกันอาศัยอยู่ได้ จึงมักอาศัยอยู่ในสลัมหรือเช่าห้องว่างราคาถูกอาศัยอยู่เพราะเสียค่าใช้จ่ายน้อย สภาพที่อยู่อาศัยมีสภาพที่เสื่อมโทรมและมีปัญหาต่าง ๆ มากมาย เช่น ปัญหาไม่มีทางระบายน้ำทำให้เกิดน้ำขัง ปัญหาการขาดแคลนน้ำประปา เป็นต้น นอกจากนี้บ้านเรือนยังมีความแออัดเนื่องจากพื้นที่มีจำกัดแต่มีคนเข้ามาอาศัยอยู่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จึงมีการต่อเติมบ้านเรือนขยายเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้แหล่งที่อยู่อาศัยมีความแออัดมากขึ้น สำหรับผู้ใช้แรงงานที่ย้ายเข้ามาทำงานในอำเภอพระประแดงในระยะแรกมักเกิดปัญหาในเรื่องของการปรับตัวให้เข้ากับวิถีชีวิตแบบเมือง ผู้ใช้แรงงานเหล่านี้ในระยะแรกมักจะมาอาศัยอยู่กับญาติพี่น้องหรือเพื่อนฝูงคนรู้จักที่ทำงานอยู่ในอำเภอพระประแดงก่อนแล้ว จึงถือได้ว่าสลัมเป็นแหล่งแรกในการเริ่มเรียนวิถีชีวิตแบบเมือง การปรับตัวนี้ถ้าหากผู้ใช้แรงงานที่ย้ายเข้ามาจากชนบทสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพความเป็นอยู่แบบเมืองได้ก็จะสามารถอาศัยอยู่ต่อไปได้อย่างไม่มีปัญหา แต่ถ้าไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับวิถีชีวิตแบบเมืองได้ บางรายก็จะย้ายกลับถิ่นฐานเดิม แต่ในบางรายที่ยังคงอาศัยอยู่ต่อไปก็จะประสบกับปัญหาต่าง ๆ มากมาย เช่น ปัญหาการโดนกดขี่จากการแข่งขันในการทำงานเพื่อความอยู่รอด เป็นต้น การอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นนี้ได้อีกทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ มากมาย ดังนั้นรัฐบาลจึงควรมีการเตรียมตัวรับปัญหาในเรื่องที่อยู่อาศัยทั้งด้านกายภาพและ

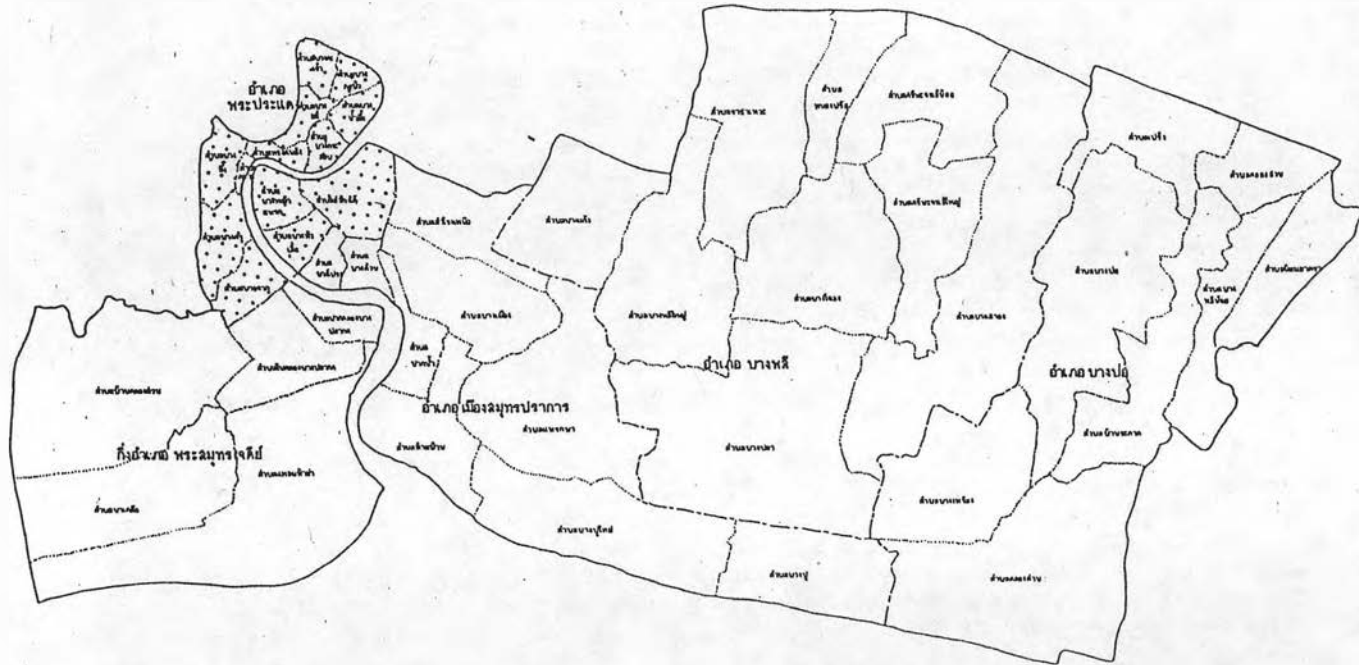
ด้านสังคมของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นพวกที่มีรายได้ในอัตราขั้นต่ำจึงไม่มีความสามารถในการเลือกที่อยู่ที่มีสภาพแวดล้อมที่ดี การช่วยเหลือของรัฐบาลในปัจจุบันมักเป็นการแก้ไขที่ปลายเหตุเท่านั้นไม่มีการแก้ไขกันอย่างจริงจังในทุก ๆ ด้าน จึงควรมีการปรับปรุงแก้ไขปัญหาทั้งด้านกายภาพและด้านสังคมควบคู่กันไป การศึกษารูปแบบการตั้งถิ่นฐานของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจเพื่อประโยชน์ในการวางแผนแก้ไขปัญหาด้านกายภาพและทางสังคมในเรื่องที่อยู่อาศัยของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งที่อยู่อาศัยของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมกับแหล่งงานที่ผู้ใช้แรงงานทำงานอยู่ ว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร
2. เพื่อศึกษาลักษณะทางกายภาพของอาคารบ้านเรือนที่อยู่อาศัยของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมและสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย
3. เพื่อศึกษาสภาพสังคมของผู้ใช้แรงงานในแหล่งที่อยู่อาศัย
4. เพื่อศึกษาถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งที่อยู่อาศัยของผู้ใช้แรงงาน และเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้กำหนดขอบเขตพื้นที่ศึกษาในอำเภอพระประแดง ซึ่งตั้งอยู่บนริมสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยามีเนื้อที่ 64.95 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วย 13 ตำบล คือ สำโรงใต้ บางหญ้าแพรก บางหัวเสือ (ทั้ง 3 ตำบลนี้อยู่บนซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยา) บางจาก บางพื้ง บางครุ ทรงคนอง บางกอบัว บางกระเจ้า บางกระสอบ บางยอ บางน้ำผึ้ง และตลาด (ทั้ง 9 ตำบลนี้อยู่บนฝั่งขวาของแม่น้ำเจ้าพระยา) มีการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น คือ เทศบาลเมืองพระประแดง และ สุขาภิบาลพระประแดง

การศึกษารูปแบบการตั้งถิ่นฐานของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

แสดง

สัญลักษณ์

 พื้นที่ศึกษา

แผนที่ 1.1

น.

มาตราส่วน
1:60,000

1.4 ขั้นตอนการดำเนินการศึกษา

1. การกำหนดขอบเขตการศึกษา ได้ทำการศึกษาโรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่ในอำเภอพระประแดง

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลของพื้นที่ที่ทำการศึกษา แบ่งข้อมูลออกเป็น 2 ชนิด คือ

2.1) ข้อมูลที่มีอยู่แล้ว มี 2 ชนิด คือ

ก. ข้อมูลจากหลักฐานเดิม (primary sources) หมายถึง ข้อมูลหรือเอกสารหลักฐานที่เป็นต้นกำเนิด มักได้แก่ จดหมายเหตุ บันทึก และของเก่าต่าง ๆ

ข. ข้อมูลจากหลักฐานรอง (secondary sources) หมายถึง ข้อมูลหรือเอกสารหลักฐานที่เขียนบันทึกออกมาจากข้อมูลที่เป็นหลักฐานเดิมอีกที เช่น ตำราประวัติศาสตร์ หนังสืออ้างอิง เป็นต้น

2.2) ข้อมูลสนาม เป็นข้อมูลที่ทำการศึกษาเก็บรวบรวมมาจากตัวอย่างหรือประชากรที่ศึกษา ซึ่งมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

ก. การกำหนดข้อมูลที่ต้องการ ในการวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเรื่องรูปแบบการตั้งถิ่นฐานของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม ดังนั้นข้อมูลที่ทำการศึกษาแยกได้เป็น

- ข้อมูลส่วนตัวของผู้ใช้แรงงาน ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ภูมิลำเนาเดิม ระดับการศึกษา

- ข้อมูลด้านเศรษฐกิจของผู้ใช้แรงงาน ได้แก่ รายได้ รายจ่าย หนี้สิน

- ข้อมูลเกี่ยวกับเหตุผลในการตัดสินใจมาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม และการเลือกที่อยู่อาศัย

- ข้อมูลเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยของผู้ใช้แรงงาน ได้แก่ สถานที่อยู่อาศัย การครอบครองที่อยู่อาศัย ขนาดของที่อยู่อาศัย สภาพของที่อยู่อาศัย การระบายน้ำ การบริการสาธารณูปโภคของรัฐ การรับการรักษาพยาบาล และปัญหาที่อยู่อาศัย

- ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งที่ทำงานของผู้ใช้แรงงาน ได้แก่ ที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรม การเดินทางไปทำงาน พาหนะที่ใช้ในการเดินทาง ความสัมพันธ์ระหว่างที่ทำงานกับที่อยู่อาศัย และปัญหาการเดินทาง

- ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรของผู้ใช้แรงงาน ได้แก่ ที่ตั้งของโรงเรียน เวลาการเดินทาง พาหนะที่ใช้ในการเดินทาง

-ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้เวลานอกเหนือจากการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ได้แก่ การจ่ายตลาด การใช้เวลาว่างในตอนเลิกงานและวันหยุด การทำกิจกรรมกับเพื่อนบ้าน และปัญหาระหว่างเพื่อนบ้าน

2.3) การกำหนดแหล่งข้อมูล การทำวิจัยครั้งนี้แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

2.4) การเลือกกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากจำนวนประชากรผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมที่จะทำการศึกษา ในปี พ.ศ. 2532 มีจำนวนทั้งสิ้น 72,616 คน ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรขนาดใหญ่ไม่สามารถทำการศึกษาได้ทั้งหมด จึงจำเป็นต้องมีการเลือกศึกษากับประชากรเพียงบางกลุ่มในการศึกษาครั้งนี้ได้เลือกศึกษากับกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 277 คน โดยใช้เครื่องมือช่วยในการศึกษา คือ แบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่มีทั้งการกำหนดคำตอบให้เลือก และการให้ผู้ตอบสามารถตอบ

3. การแปรรูปข้อมูลในรูปของรหัสคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล หลังจากที่ได้เก็บข้อมูลโดยแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำเอาข้อมูลจากแบบสอบถามมาแปรรูปข้อมูลในรูปของตัวเลขเพื่อให้สามารถใช้กับเครื่องคอมพิวเตอร์ได้ โดยใช้โปรแกรม SPSS ในการประมวลผลข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อเครื่องคอมพิวเตอร์ประมวลผลข้อมูลออกมาแล้ว จะได้ข้อมูลที่เป็นการแจกแจงความถี่และตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลสองตัว และการคำนวณข้อมูลในรูปของร้อยละ

5. การสรุปและเสนอแนะ เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลเรียบร้อยแล้วนำเอาผลของการวิเคราะห์มาทำการสรุปและเสนอข้อเสนอนำเสนอแนะของการทำวิจัยในครั้งนี้

1.5 แหล่งข้อมูล

1. เอกสาร ได้แก่ เอกสารทางราชการ กฎหมาย วารสาร หนังสือพิมพ์ และสิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ เช่น

- ฝ่ายปรับปรุงชุมชนแออัด การเคหะแห่งชาติ
- ศูนย์วิชาการที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐานมนุษย์ การเคหะแห่งชาติ
- สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย

- ศูนย์เอกสารแห่งประเทศไทย อาคารวิทยพัฒนา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- หอสมุดกลาง สำนักวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ห้องสมุดคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรปราการ
- องค์การบริหารส่วนจังหวัด จังหวัดสมุทรปราการ

ฯลฯ

- 2. ข้อมูลจากการสำรวจภาคสนาม โดยการสังเกตและสอบถาม
- 3. แผนที่และภาพถ่ายทางอากาศจากกรมแผนที่ทหาร กระทรวงกลาโหม

1.6 ข้อจำกัดทางการศึกษา

- 1. ข้อมูลต่าง ๆ ที่ใช้ในการศึกษาส่วนใหญ่เป็นข้อมูลจากทางราชการ ซึ่งเป็นข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์ มีการจัดเก็บไม่สมบูรณ์
- 2. การจัดเก็บข้อมูลในอดีตเป็นข้อมูลที่ไม่ทันสมัย ทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนในข้อมูลได้

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1. ได้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งที่ตั้งที่อยู่อาศัย ของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมกับแหล่งที่ทำงานที่ผู้ใช้แรงงานทำงานอยู่มีความสัมพันธ์กันอย่างไร
- 2. ได้ทราบถึงลักษณะทางกายภาพของอาคารบ้านเรือนของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมและสภาพแวดล้อมในแหล่งที่อยู่อาศัย
- 3. ได้ทราบถึงสภาพทางสังคมของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม ในแหล่งที่อยู่อาศัย
- 4. ได้ทราบถึงปัญหาต่าง ๆ ในแหล่งที่อยู่อาศัยของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม
- 5. เพื่อเป็นแนวทางเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงแก้ไขปัญหาการตั้งถิ่นฐานของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม อำเภอพระประแดง

1.8 คำจำกัดความ

ผู้ใช้แรงงานหมายถึงผู้ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมซึ่งเป็นแรงงานที่ไม่ต้องใช้ทักษะความรู้ความสามารถพิเศษใด ๆ ในการทำงานและได้รับค่าจ้างแรงงานในอัตราขั้นต่ำ